

Література:

1. Бысов В.Л., Ковалевская З.А., Литвин С.А. Микроклиматические исследования с помощью ИК-радиометра // Вест. Харьков. ун-та. – № 283, Рациональное природопользование, – 1986. – С. 30–33.
2. *Климатические характеристики условий распространения примесей в атмосфере: Справ. пособие / Под ред. Э.Ю. Безуглой, М.Е. Берлянд.* – Л.: Гидрометеиздат, 1983. – 328 с.
3. *Агроклиматический справочник по Харьковской области.* – Л.: Гидрометеиздат, 1957. – 180 с.

УДК 528.92

В.Б. Кулик

Державне науково-виробниче підприємство «Картографія», м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСУ ДЛЯ ЕСТЕТИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КАРТОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ

У статті проаналізовані можливості Інтернет-ресурсу для естетичного оформлення картографічних творів. Обґрунтовані шляхи пошуку графічних зображень в Інтернеті згідно з вимогами до матеріалів, використовуваних для оформлення картографічних творів. Описані пошукові сайти, формати файлів цифрових зображень, якими користуються для відбору необхідних графічних матеріалів. Виділені позитивні аспекти використання графічних зображень з Інтернету, а також складнощі й недоліки такого використання.

Ключові слова: Інтернет-ресурс, графічні зображення, оформлення картографічних творів.

V. Kulyk

USING OF INTERNET-RESOURCE FOR AESTHETIC EXECUTION OF MAPPING PRODUCTIONS

Possibility of Internet-resource for aesthetic execution of mapping productions is reviewed in the article. The ways of searching of graphic images in Internet according to requirements of material for using in execution of mapping productions are based. The searching site and data file's format of digital images for selection of required graphic materials are described. Positive aspects of using graphic images from Internet, complication and disadvantages of such using are extracted.

Keywords: Internet-resource, graphic images, execution of mapping productions.

Вступ. Карта повинна бути приємною на вигляд, красивою, тоді вона привертає до себе увагу й краще засвоюється читачем [4]. Для естетичного оформлення карт картографи розміщують на них текстові дані, фотографії, малюнки, які пояснюють, доповнюють і збагачують картографічні зображення. Використання для цих цілей матеріалів з Інтернету у спеціалістів постійно зростає через його доступність, зручність та широкі можливості.

Сфера використання Інтернет-ресурсу у картографії досить різноманітна і не обмежується тільки пошуком географічної інформації та картографічних

матеріалів. Неможливо недооцінювати переваги Інтернету, особливо при редагуванні та оформленні картографічних творів.

Вихідні передумови. Про перспективність використання Інтернету для потреб картографування неодноразово наголошувалося у працях сучасних дослідників [1, 3]. Але питання доцільності використання Інтернет-ресурсу в процесі картоукладання, його позитивного впливу на оптимізацію робіт з картоукладання залишається дискусійним через велику кількість різноманітної невпорядкованої і по-різному структурованої, суперечливої інформації в мережі та неоднозначне ставлення до достовірності викладених матеріалів.

Формулювання цілей, постановка завдання. Розширення областей застосування всесвітньої мережі у науково-пошуковій та практичній діяльності картографа вимагає наукового обґрунтування методики використання Інтернет-ресурсу зокрема при картоукладанні. Завданням даної роботи є впорядкування знань про шляхи використання Інтернету з метою залучення графічних матеріалів для естетичного оформлення картографічних творів.

Виклад основного матеріалу. Карти як витвір, якщо вони створені за умови вдалого дизайну, з естетичним смаком, самі по собі є красивим зображенням. Але розміщення на них таких графічних зображень, як фотографії, знімки, малюнки значно покращує сприйняття, доповнює і допомагає розкрити тему карти. Використання графічного матеріалу виправдовує також невдале компонування карти, коли великий обсяг суміжної території відволікає читача від головного зображення. При оформленні карт в атласах не вимагається розміщення великоформатних ілюстрацій високої роздільної здатності, адже атлас – це не фотоальбом з картами. Тому матеріали, які знаходяться у вільному доступі в Інтернеті, доцільно використовувати для естетичного оформлення картографічних творів.

Графічні зображення, які можна знайти в Інтернеті, різносторонньо характеризують об'єкт картографування, адже малюнок чи фотографія доповнюється текстовим описом чи посиланням на нього. Посадження різноманітної інформації тільки підвищує можливості творчого опрацювання матеріалу. Пошук за запитом або використання пошукових систем Інтернету формує уявлення про об'єкт дослідження, окреслює можливі шляхи пошуку.

Пошук і відбір зображень в Інтернеті з метою естетичного оформлення картографічного твору – це завдання фоторедактора, функції якого на картографічному виробництві виконує дизайнер, співпрацюючи з редактором карт. Редактор виставляє вимоги щодо тематики та розмірів зображень, виходячи з концепції картографічного твору та методологічних підходів до його створення. Дизайнер здійснює пошук і відбір зображень, перевіряє їх якість щодо друку, виходячи з технічних параметрів.

Серед найбільш доступних пошукових систем можна виділити такі: *Google, Microsoft Live Search, Rambler, Yahoo, AltaVista, Aport, Yandex* тощо. При пошуку фотографій, слайдів, малюнків у таких системах є спеціальні рубрикації, які полегшують відбір зображення. Причому пришивдує пошук

і перегляд картинок у зменшеному вигляді. Серед переваг пошукових систем Інтернету треба виділити і наявність інформації про розмір зображення (у пікселях та кілобайтах), що дає можливість зрозуміти, чи задовольняє якість зображення для друку, чи його можна використати лише для ознайомлення. За рейтингом звертань до запиту можна зробити висновок про важливість і цінність щодо об'єкта дослідження.

Серед існуючих в Інтернеті сайтів, які розміщують графічні зображення, можна виділити такі типи:

- фото-банки (бібліотеки зображень). Це фотогалереї, які надають професійні фотографії та слайди високої якості. Такі зображення, як правило, захищені авторським правом у вигляді авторського логотипу – Water Markers (водяного знаку), розміщеного на самому зображенні, і є платними;

- соціальні мережі. Це інтерактивні веб-сайти, що мають велику кількість користувачів, які наповнюють інформацією «контент» (з англ. *content* – зміст) сайту. Доступними російськомовними соціальними сайтами є такі: vkontakte.ru, Мой мир@mail.ru, moikrug.ru, odnoklassniki.ru тощо;

- прес-релізи компаній (сервіси безкоштовних новин) – інформаційні повідомлення, підготовлені для журналістів, редакторів засобів масової інформації, які розповідають про значущі події, заходи чи інші інформаційні приводи з метою зацікавити і спонукати звернутися за коментарями чи додатковою інформацією. Прес-релізи дозволено вільно переопубліковувати із зазначенням місця першої публікації;

- Інтернет-реклама. Це, як правило, контекстна реклама - розміщення текстово-графічних рекламних матеріалів поряд із результатами пошуку на сайтах, що пропонують користувачу функцію пошуку. Демонстрація тих чи інших рекламних повідомлень залежить від пошукового запиту користувача. Велику кількість фотографій про країни, міста, пам'ятки культурної спадщини надають, наприклад, туристичні сайти, які рекламують туристичні подорожі і розміщують фотографії середнього розміру, але, як правило, з підписом географічного об'єкта.

Збереження авторських прав при створенні картографічної продукції вимагає роботи посилання на першоджерело отримання графічного зображення. Практика пошуку показує, що часто одні й ті самі фотографії зустрічаються на різних сайтах під різними заголовками та з різною якістю зображення. Це ускладнює посилання на першоджерело використаного на карті графічного матеріалу. При завантаженні будь-яких цифрових фотографій із сайтів необхідно відстежувати інформацію про метаданні зображення, записану у файлах зображень в форматах: *EXIF* (з англ. *Exchangeable Image File Format* – формат метаданих технічної інформації для цифрових фотографій), що описує умови та способи отримання, авторство і т.п. та *IPTC* (формат метаданих змістовної інформації для цифрових фотографій). Прочитати та обробити ці параметри можна у програмах перегляду зображень (фотоорганайзерах: *XnView*, *ACDSee*, *Picasa* тощо), графічних редакторах (наприклад, *Adobe Photoshop*) та спеціальних програмах. При перенесенні файлу з різних папок на різні комп'ютери, перейменуванні,

перемасштабуванні чи зміні параметрів ця інформація буде залишатися разом з ним. Якщо у властивості файлу із зображенням прописати інформацію про «шлях» отримання його в Інтернеті, при подальшій роботі з ним можна довідатися чи уточнити назву об'єкта, що зображується.

Складність у відборі графічних зображень при оформленні картографічних матеріалів полягає у позамасштабності певних об'єктів картографування. Виникають труднощі у пошуку графічних матеріалів великих географічних об'єктів, таких як: море, гірська система, хребет, ліс, заповідник і т.п. Адже їх фрагментарне відтворення часто не відображає характерні і відмінні риси, що унеможлиблює використання знайденого зображення, особливо на дрібномасштабних картах. Виправданням для індуктивного методу дослідження (від окремого до загального) в практиці географії є пізнавальна необхідність загального погляду на групи однорідних фактів з метою передбачення явищ природи. Такий метод заставляє зважено підходити до відбору показаних об'єктів, адже по їх вигляду формується уявлення про всю територію, що картографується.

При користуванні Інтернет-ресурсами часто нарікають на недостовірність географічної інформації [2], відсутність відповідальності у авторів за розміщення матеріалів на сайтах. Дійсно, при розміщенні окремих фотографій різних географічних об'єктів можливе використання неточного або взагалі неправильного заголовка чи опису показаної місцевості. Зазначене є вагомим недоліком використання Інтернету. Такі випадки потребують ретельної перевірки та доопрацювання – додаткового пошуку необхідної супроводжувальної інформації про об'єкт картографування тощо.

Позитивною рисою використання Інтернету є наявність представленої в ньому бази словників, форумів обговорення, де можна задати запитання фахівцям і одержати відповідь, яка вважається відносно достовірною та може спрямувати самостійний пошук у потрібному напрямі. Так, у даний момент існує система «Wiki»-словників, які дозволяють проводити виправлення вмісту через веб-інтерфейс, створювати посилання на інші статті, що існують чи будуть існувати. Технологія «Wiki» зробила процес редагування статей у мережі швидким і простим. На базі такої технології працює популярна онлайн-енциклопедія Wikipedia (з 2001 р.) – словник, статті якого створюються на основі інформації від багатьох дослідників із можливістю їх корегування і виправлення.

Висновки. Використання графічних зображень з Інтернету сприяє естетичному оформленню картографічних творів. Такий спосіб отримання матеріалів доповнює традиційний – сканування зображень та обробки їх у графічних редакторах. Проте він не виключає, не заперечує і не витісняє основного способу. Пошук графічних зображень географічних об'єктів повинен спиратися на цілеспрямоване створення зображення – його фотографування в природі із заданими параметрами зйомки, продуманим фокусуванням та його подальше оброблення у програмах растрової графіки або самостійне створення малюнка у векторних редакторах.

Рецензент – М.О. Трюхан

Література:

1. Байназаров А.М. Розробка карт освітнього комплексу України з використанням Інтернету // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Зб. наук. пр. – К.: Ін-т передових технологій, 2007. – Вип.7. – С. 10–15.
2. Зеленська Л.І. Негативні сторони використання Інтернету в географічній освіті // (там само). – С. 84–86.
3. Петрова И.Ф. Экологические карты и Интернет: состояние и проблемы // Национальное картографування: стан, проблеми та перспективи розвитку: Зб. наук. пр. – К.: ДНВП «Картографія», 2008. – Вип.3. – С. 178–183.
4. Салищев К.А. Картоведение. – 2-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 408 с.

УДК 528.7

Т.М. Курач

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИСТАНЦІЙНЕ ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ» В УМОВАХ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ

У статті викладені основні положення викладання дисципліни «Дистанційне зондування Землі»: система модульно-рейтингового контролю, навчально-тематичний план дисципліни, переваги застосування наочної демонстрації для поліпшеного вивчення дисципліни.

Ключові слова: дистанційне зондування Землі, модульно-рейтингова система.

T. Kurach

METHOD OF TEACHING DISCIPLINE «REMOTE SENSING OF EARTH» IN CIRCUMSTANCES OF MODULE-RATING SYSTEM

In the paper it is grounded the main tasks of teaching discipline «Remote sensing of Earth»: module-rating system, the thematic plan of study, the choice of the optimal of visual presentations' for the increasing the level of educating of discipline.

Keywords: remote sensing of Earth, module-rating system.

Вступ. Входження національної вищої школи в європейський освітній простір є складним завданням кожного окремого навчального закладу. Інтеграційні процеси, які відбуваються в галузі освіти країн-учасниць Болонської декларації, повинні базуватися на єдиних стандартах і критеріях системи вищої освіти.

Вихідні передумови. Рішенням колегії Міністерства освіти і науки України в 2003 р. було ухвалено здійснення комплексу заходів стосовно виходу національної вищої школи на міжнародний ринок освітніх послуг та забезпечення приєднання України до Болонського процесу [2]. Ряд вищих навчальних закладів має вагомі напрацювання з модульно-рейтингової системи навчання. Серед них Тернопільський державний педагогічний університет, Національний університет «Львівська політехніка», Національний аграрний університет та ін.